

การศึกษาองค์ประกอบของการสร้างอัตลักษณ์ในรวมเรื่องสั้น “เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว”
ของ “พิบูลศักดิ์ ละครพล”

The study of the elements of identity in the literary short stories
"Thailand is not your only one" of "Pibulsak Lakonpol"

ปพิชญา พรหมกันธา และพัทธนันท์ พาป้อ

หลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

thaieducpru@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาองค์ประกอบของการสร้างอัตลักษณ์ในรวมเรื่องสั้น “เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว” ของ “พิบูลศักดิ์ ละครพล” มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างอัตลักษณ์ในรวมเรื่องสั้น “เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว” ของ “พิบูลศักดิ์ ละครพล” จากการศึกษาองค์ประกอบของการสร้างอัตลักษณ์ในรวมเรื่องสั้น “เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว” ผลการวิจัยพบว่า

องค์ประกอบของการสร้างอัตลักษณ์ในรวมเรื่องสั้น “เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว” ของ “พิบูลศักดิ์ ละครพล” พบมากที่สุดคืออัตลักษณ์ด้านการตั้งชื่อเรื่อง พบ 3 อัตลักษณ์ ในเรื่องสั้น 6 เรื่อง รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านแรงบันดาลใจ พบ 3 อัตลักษณ์ในเรื่องสั้น 5 เรื่อง, อัตลักษณ์ด้านการสร้างแก่นเรื่อง พบ 3 อัตลักษณ์ ในเรื่องสั้น 3 เรื่อง, อัตลักษณ์การสร้างฉากบรรยากาศ พบ 2 อัตลักษณ์ ในเรื่องสั้น 2 เรื่อง, อัตลักษณ์ด้านการสร้างโครงเรื่อง พบ 1 อัตลักษณ์ ในเรื่องสั้น 1 เรื่อง และที่พบน้อยที่สุดคือ อัตลักษณ์ด้านการส่งผลกระทบ พบ 1 อัตลักษณ์ ในเรื่องสั้น 1 เรื่อง

เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียวเป็นรวมเรื่องสั้น ที่ผู้เขียนรวมเรื่องที่มีเนื้อหาสาระเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน มารวมไว้เป็นสัดส่วนอัตลักษณ์ของตัวละครในแต่ละเรื่องและผู้เขียนนำเสนอสะท้อน ภาพแนวคิด มุมมองทางการเมือง ความอดอยากยากแค้น และการเอาตัวรอดของคนบางกลุ่ม จุดเด่นของการสร้างตัวละครในเรื่องอีกประการหนึ่ง คือ รูปแบบการนำเสนอความคิด ความรู้สึกผ่านตัวละครสามารถชี้้นำความคิดได้โดยไม่ทำให้เรื่องกลายเป็น บทความ

คำสำคัญ: กลวิธีการสร้างสรรค์, อัตลักษณ์ของตัวละคร, พิบูลศักดิ์ ละครพล

Abstract

The study of the elements of identity in the literary short stories "Thailand is not your only one" of "Pibulsak Lakonpol", its aim was to analyze the elements of identity formation in a collection of short stories "Thailand is not your only one" of "Pibulsak Lakonpol". From the study of the elements of identity-building in the collection of short stories, "Thailand is not your only one". The results showed that:

The elements of identity that appears in the literary short stories, "Thailand is not your only one" of "Pibulsak Lakonpol", the most common is the identity of the title, found 3 identities in 6 short stories, followed by the inspirational identity, found 3 identities in 5 short stories, identity in the creation of the theme, found 3 identities in 3 short stories, identity, creation of the atmosphere, found 2 identities in 2 short stories, identity in the creation of the storyline, found 1 identity in 1 short story. The least common is the identity of the impact was found 1 identity in 1 short story.

"Thailand is not your only one", is the literary short stories that the author combines with the content that is close or similarly come together as part of the character in the way that the author presents the reflection of political views, politics, starvation, hardship and exploitation of certain groups One is a form that offers ideas, feelings, feelings. Through the character can guide the idea without making the short story become an article.

Keywords: the strategy of constructing, the character's identity, Pibulsak Lakonpol

บทนำ

วรรณกรรมไทยมีหลายรูปแบบด้วยกันและมีลีลาการเขียนที่แตกต่างกันออกไปตามประเภทเรื่องสั้นเป็นหนึ่งในวรรณกรรมที่น่าสนใจและให้แง่คิดอย่างหลากหลาย เรื่องสั้นของไทยนั้นมีพัฒนาการมาจากงานเขียนประเภทนิทาน ขณะเดียวกันเรื่องสั้นของไทยได้รับแบบอย่างมาจากตะวันตก เรื่องสั้นจึงมีเนื้อเรื่องที่แตกต่างไปจากนิทานเดิมของไทยมาก กล่าวคือ เรื่องสั้นนั้นมีโครงเรื่อง เนื้อหา ฉาก บรรยากาศ บทสนทนา และตัวละครสมจริง มีแก่นเรื่องสะท้อนปัญหาสังคม หรือแสดงความคิดเห็นของผู้แต่งที่กว้างขวางกว่าเดิม ทั้งยังเป็นการสื่อสารความคิดระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านโดยตรง และผู้เขียนเองไม่ได้สรุปข้อคิดไว้ในตอนท้ายของเรื่องอย่างนิทาน เรื่องสั้นเรื่องแรกของไทยคือ "พระเปี้ยให้ทานธรรม" พ.ศ. 2430 และต่อมาเรื่องสั้น ชื่อ "สนุกนิก" พระนิพนธ์กรมหลวงพิชิตปรีชากร จากนั้นมาเรื่องสั้นของไทยได้พัฒนาตนเองให้ก้าวพ้นจากเรื่องสั้นกึ่งนิทานและกึ่งเรื่องสั้นแบบฝรั่งมาเป็นแบบไทยแท้ การพัฒนาการที่เห็นได้ชัดเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2472 เป็นต้นมา ปัจจุบันเรื่องสั้นของไทยมีทั้งเรื่องสั้นแปลจาก และเรื่องสั้นของคนไทยเอง ซึ่งเป็นทั้งเรื่องสั้นแนว ทดลอง หรือ ที่เรียกว่า เรื่องสั้น (abstract) คือ เรื่องที่เป็นนามธรรม และเรื่องสั้นแนว realism คือบรรยายภาพออกมาอย่างชัดเจน การตีความจะน้อยกว่างาน abstract เรื่องสั้นเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตกมีความยาวประมาณ 1000-10000 คำ ส่วนไทยเรากำหนดความยาวของเรื่องว่าประมาณ 5 ถึง 8 หน้า อาจจะสั้นกว่าหรือยาวกว่านั้น ก็ยังถือว่าเป็นเรื่องสั้นอยู่ เช่น บางเรื่องอาจยาวเพียง 1 หน้ากระดาษพลุสแคป เรียกว่าเป็นเรื่องสั้นขนาดสั้น ถ้าเรื่องยาวมากถึงขนาด 4 ตอนจบ ก็เรียกว่าเรื่องสั้นขนาดยาว ผู้เขียนเขียนขึ้นโดยใช้จินตนาการของตนเองอย่างสมจริงสมจัง มีขนาดสั้น ตัวละครไม่มากดำเนินเรื่องด้วยความรวดเร็วและมีจุดมุ่งหมายเดียวโดยอาศัยศิลปะการเขียนที่ ชวนให้น่าอ่านและมีคติธรรมแทรก มีลักษณะพิเศษเฉพาะที่น่าสนใจเพราะมีศิลปะการแต่งผิดไปจากเรียงความประเภทอื่น คือเรื่องสั้นจะมีจุดหมายซึ่งแสดงความคิดเห็นอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงข้อเดียว (สายทิพย์ นุกูลกิจ, 2543)

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดของนุฮา มาแนง (อ้างใน วันทนา มาศวรรณา , 2560) ที่กล่าวว่า เรื่องสั้น คือ เรื่องที่เล่าอย่าง สั้น ๆ มีขนาดความยาวของเรื่องที่ไม่กำหนดตายตัว แต่ต้องใช้คำไม่มากนัก โครงเรื่องก็ต้องไม่มีความซับซ้อนจนเกินไป สามารถอ่านจบได้ในเวลาอันสั้น แนวคิดของเรื่องก็มีเพียงแนวคิดเดียวเรื่องสั้นเป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดีที่เกิดขึ้นในเมืองไทยประมาณรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) โดยได้แบบอย่างมาจากตะวันตก จึงมีลักษณะ ดังนี้ ความยาวเรื่องสั้นต้องมีความยาวพอประมาณ อ่านจบได้ในเวลาไม่เกิน 50 นาที ตามขนาดมาตรฐานของเรื่องสั้นรุ่นเก่าควรมีจำนวนคำ 4,000 - 5,000 คำ แต่ถ้าเป็นเรื่องสั้นสมัยใหม่ จัดเป็นเรื่องสั้นขนาดยาวอาจมีจำนวนคำได้ถึง 10,000 คำต้องมีความหนาแน่น หมายถึง ต้องใช้สำนวนโวหาร การสร้างฉาก ตัวละคร บทสนทนา ฯลฯ ให้กระชับรัดกุมและมีประโยชน์ต่อการดำเนินเรื่องมากที่สุด โครงเรื่อง (Plot) เรื่องสั้นควรมีโครงเรื่องเดียว ไม่ซับซ้อนเป็นข้อขัดแย้งกันระหว่างตัวละครและต้องจบลงด้วยผลอย่างใดอย่างหนึ่ง แก่นของเรื่องหรือแนวคิด เรื่องสั้นควรมุ่งสอนแนวคิดหรือแก่นของเรื่องเพียงอย่างเดียวตัวละครเรื่องสั้นควรมีตัวละครน้อยตัวคือไม่ควรเกิน 4 ตัว ฉาก เรื่องสั้นมีฉากที่เกิดจากพฤติกรรมของตัวละครคือเหมาะกับตัวละครและ สภาพแวดล้อม ตอนจบของเรื่อง (Climax) ตอนจบของเรื่องสั้นมักให้ความรู้แก่ผู้อ่านถึงความสมบูรณ์ ของเนื้อหามีสองแบบ คือ จบอย่างธรรมดา และจบแบบหลีกเลี่ยงความคาดหมาย หรือจบแบบหักมุม

พิบูลศักดิ์ ละครพล ศิลปินแห่งชาติปีพุทธศักราช 2560 สาขาวรรณศิลป์ เป็นนักเขียนชายคุณภาพอีกคนหนึ่งของวงการวรรณกรรมที่สร้างสรรค์ผลงานผ่านงานประพันธ์ และได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นจำนวนมาก ได้แก่ นวนิยาย “หุบเขาแสงตะวัน” “ขอความรักบ้างได้ไหม” “ทุ่งหญ้าสีน้ำเงิน” (รางวัลชมเชยคณะกรรมการหนังสือแห่งชาติ) “นกสีฟ้า” “ทุ่งโล่งดงลึก” “วัยฝันวันเยาว์” (รางวัลดีเด่นคณะกรรมการหนังสือแห่งชาติ) “หน้าต่างสายลม” “บ้านดวงใจ” “กระโจมดาว” “ห้องสีขาวใต้หลังคา” ฯลฯ บทกวี “บทกวีจากภูเขา” “ดอกไม้ถึงคนหนุ่มสาว” “บทกวีแห่งความรัก” “หน้าต่างดอกไม้” (รางวัลชมเชยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ และคัดเลือกเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย) “ขลุ่ยหญ้า” “บันทึกผู้ผ่านทาง” (รางวัลวี โดมพระจันทร์) ฯลฯ นวนิยาย “หุบเขาแสงตะวัน” “ขอความรักบ้างได้ไหม” “ทุ่งหญ้าสีน้ำเงิน” “นกสีฟ้า” “ทุ่งโล่งดงลึก” “วัยฝันวันเยาว์” “หน้าต่างสายลม” “บ้านดวงใจ” “กระโจมดาว” “ห้องสีขาวใต้หลังคา” ฯลฯ บทกวี “บทกวีจากภูเขา” “ดอกไม้ถึงคนหนุ่มสาว” “บทกวีแห่งความรัก” “หน้าต่างดอกไม้” “ขลุ่ยหญ้า” “บันทึกผู้ผ่านทาง” ฯลฯ หนังสือเด็ก “ห้องเที่ยววันหยุด” “ปุยฝ้ายเด็กดี” (สำนักพิมพ์พี.พี.คำนำ, 2521) ทั้งนี้โดยมีผลงานวรรณกรรมที่น่าสนใจอย่างรวมเรื่องสั้นเพื่อชีวิตดีเด่นจากกลุ่มวรรณกรรมพินิจเมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว ซึ่งเป็นงานเขียนที่มีลักษณะเป็นเรื่องสั้น อันมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวของปัญหาการแตกแยกกันในการคิดทางการเมือง ปัญหาการใช้สิทธิพลคอร์ปชั่นต่าง ๆ การเอารัดเอาเปรียบ ต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยในเรื่องจะสะท้อนถึงปัญหาที่เร้ามักจะพบเห็นกัน ในสังคม ซึ่งให้ทั้งข้อคิด คติเตือนใจ เป็นแนวทางที่แสดงว่าเราได้ตระหนักถึงการมีอยู่ของชีวิต

จากผลงานรวมเรื่องสั้นของพิบูลศักดิ์ ละครพล เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเป็นตัวตนที่เกิดจากการจำลองขึ้นของผู้แต่งซึ่งอยู่ในฐานะผู้ควบคุมและกำหนดเรื่องราวทั้งหมดตั้งนั้นการศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครในเรื่องสั้น ทำให้ได้รู้และเข้าใจตัวละครในแง่มุมต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า พิบูลศักดิ์ ละครพล มีลักษณะเด่นในการนำเสนอกลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครอย่างไรจึงสร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่าน การศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครจึงเป็นที่มาของงานวิจัยนี้ โดยมุ่งศึกษาอัตลักษณ์การสร้างสรรค์ตัวละครโดยรวม

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตคนเชิงสังคมล้ำนาในสังคมวิถีใหม่”

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ณ วิทยาลัยสงฆ์สาปูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เรื่องสั้นของพิบูลศักดิ์ ละครพล โดยชี้ให้เห็นการสร้าง การนำเสนอ และแรงจูงใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจวรรณกรรมเรื่องสั้น ทั้งยังเป็นแนวทางในการศึกษารสร้างสรรค้อัตลักษณ์ของตัวละครในวรรณกรรมเรื่องสั้นของนักเขียนท่านอื่น ๆ ในปัจจุบันได้อย่างดีอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การสร้างสรรค้อัตลักษณ์ของตัวละครในวรรณกรรมเรื่องสั้นของพิบูลศักดิ์ ละครพล ในด้านกลวิธีการสร้างสรรค้อตัวละคร การนำเสนอและแรงจูงใจในการแสดงบทบาทของตัวละคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากรวมเรื่องสั้นชุด “เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว” ของ “พิบูลศักดิ์ ละครพล” จำนวน 10 เล่มของพิบูลศักดิ์ ละครพล แบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มผลงานสร้างสรรค์ที่ผ่านมา หมายถึง รวมเรื่องสั้นทั้ง 10 เล่ม ของพิบูลศักดิ์ ละครพล ได้แก่

1) รวมเรื่องสั้นถนนสีแดง	2) รวมเรื่องสั้นใครสักคนที่จะรัก,
3) รวมเรื่องสั้นแล้วจะเก็บดอกไม้มาฝาก	4) รวมเรื่องสั้นเมืองไทยใช่ของคุณคนเดียว,
5) รวมเรื่องสั้นความรักจะอยู่กับเรา	6) รวมเรื่องสั้นวันรักผลิบาน
7) รวมเรื่องสั้นเรื่องรักในคืนหนาว	8) เรื่องสั้นขนาดยาวกระโม่ดาว
9) รวมเรื่องสั้นการกลับมาของความฝันสีขาว	10) เรื่องสั้นขนาดยาวเพลงรักช่อดอกไม้

2. กลุ่มผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ หมายถึง บทกวีเรื่องถุกุติถึงของใบไม้ว่าเหว่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

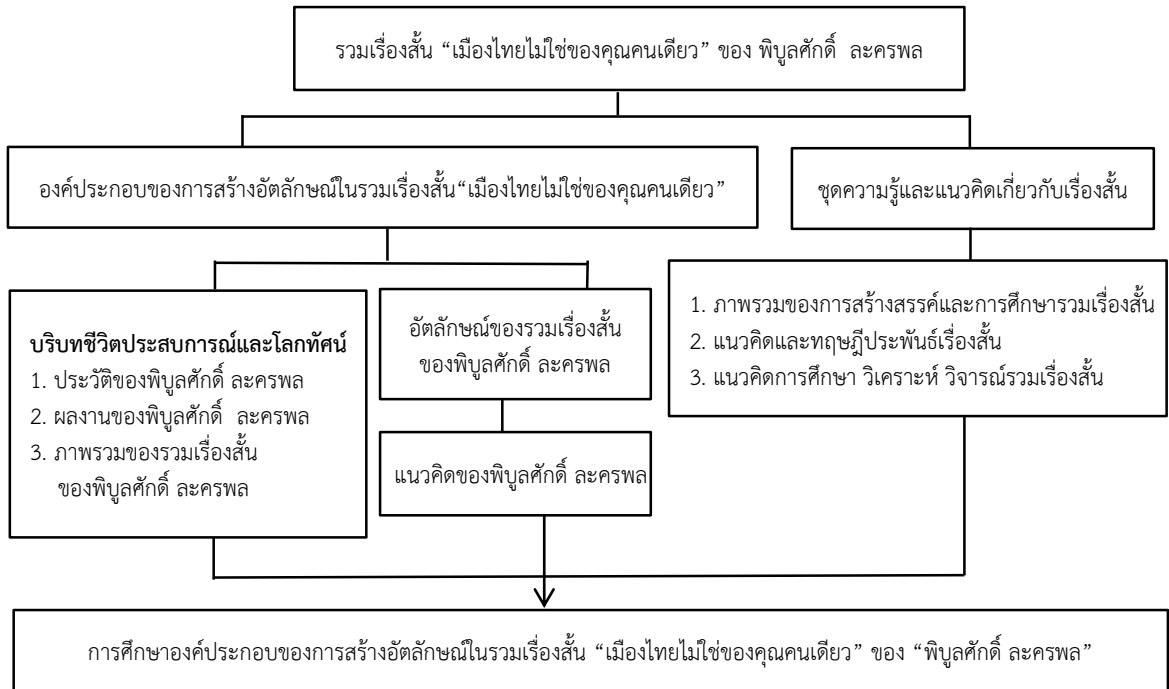
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รวมเรื่องสั้น “เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว” ทั้งหมด 7 เรื่อง ได้แก่

1) บนราวแห่งความคับแค้น	2) เราจากกันและลืมสิ้นเสียตรงนี้
3) หมาป่า	4) เสียงแคน
5) นกในโพรงไม้	6) ท้องฟ้าและแผ่นดิน
7) เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว	

สมมติฐานการวิจัย

รวมเรื่องสั้นเมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว ของพิบูลศักดิ์ ละครพล มีการสร้างสรรค้อัตลักษณ์ของตัวละครอย่างหลากหลายเพื่อสะท้อนสภาพสังคมไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้าง องค์ประกอบ และวิธีการสร้างสรรค์วรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้เพื่อสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อแสดงอัตลักษณ์การสร้างสรรค์วรรณกรรมเรื่องสั้น ได้ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านแรงบันดาลใจ, ด้านการตั้งชื่อเรื่อง, ด้านการสร้างแก่นเรื่อง, ด้านการสร้างโครงเรื่อง, ด้านการสร้างฉาก บรรยากาศ, และด้านความต้องการผลกระทบ จากนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นจะใช้กระบวนการพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis)

เกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย

ด้านเกณฑ์ที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ที่ผ่านมา ใช้กรอบแนวคิดการวิเคราะห์องค์ประกอบตามโครงสร้างวรรณกรรมเรื่องสั้นจากต้อย ชุมสาย (2516), สายทิพย์ นุกูลกิจ (2523), กุหลาบ มัลลิกะมาส (2535,) เป็ลื่อง ณ นคร (2535,) ไพฑูรย์ สีนารัตน์ (2538,) ธัญญา สังขพันธานนท์ (2539,) ประคอง เจริญจิตรกรรม (2551,) และยุวพาส์ ชัยศิลป์วัฒนา (2552) แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้เพื่อกำหนดอัตลักษณ์ในการสร้างสรรค์วรรณกรรมเรื่องสั้นที่นำเสนอไว้ในเครื่องมือเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดดังกล่าว นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องสั้น จำนวน 7 เรื่องโดยแสดงให้เห็นรายละเอียดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) อัตลักษณ์ด้านแรงบันดาลใจ, 2) อัตลักษณ์ด้านการตั้งชื่อเรื่อง, 3) อัตลักษณ์ด้านการสร้างแก่นเรื่อง, 4) อัตลักษณ์ด้านการสร้างโครงเรื่อง, 5) อัตลักษณ์ด้านการสร้างฉาก บรรยากาศ และ 6) อัตลักษณ์ด้านการส่งผลกระทบ

สรุปผลการวิจัย

อัตลักษณ์ด้านแรงบันดาลใจ ปรากฏว่า ดังนี้

1. แรงบันดาลใจจากประสบการณ์ตรง หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้ประพันธ์ซึ่งสัมผัสได้โดยตรง อาจส่งผลต่อชีวิตของผู้ประพันธ์หรือไม่ก็ได้ นับว่าส่งผลกระทบต่อแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานเขียนของพิบูลศักดิ์ พบ 2 ลักษณะ คือ

1.1 แรงบันดาลใจจากประสบการณ์ที่เกิดและส่งผลกับชีวิตของผู้ประพันธ์โดยตรง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตและกระทบต่อการดำเนินชีวิต พบจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ นกในโพรงไม้ ซึ่งผู้เขียนได้รับแรงบันดาลใจจากส่วนหนึ่งของชีวิตจริงของตัวเอง ซึ่งได้พูดคุยกับตัวละครในเรื่องซึ่งเป็นหัวหน้าบ้าน เกี่ยวกับนกโกกอกกตัวผู้ตัวหนึ่งที่ถูกเด็กหนุ่มชาวเขายิงตายด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ตัวอย่าง

“ครูคงเข้าใจแล้วนะว่ายาละได้ทำความผิดอะไรไปกับการยิงนกตัวผู้หนึ่งตัวที่ครูเห็นว่าไม่มีเหตุผลอะไรที่เฮาจะไม่ให้เขาเอาเนื้อมันไปกินเขาไม่ได้ฆ่ามันแต่เพียงตัวเดียว.เขาฆ่าทั้งลูกทั้งเมียของมัน..” ยาปาพูดเสียงดังหนักแน่นในเหตุผลของตัวเอง

“ทำไมเมียมันไม่ออกบินหาอาหารบ้างแล้ว เมื่อตัวของมันตายไป...” มาซาค้ำขึ้นเขารู้สึกเดือดดาลขึ้นมาบอกไม่ถูก

“ทำไม...ทำไมมันไม่บินหรือครู...” ยาปาจ้องหน้าคนพื้นราบ

“ก็มันสลัดขนของมันหมดนะซี เมื่ออยู่ในโพรง...มันออกบินไม่ได้แล้ว...มันไร้ปีกไร้หางมันเฝ้ารอคอยและก็จะตาย”

(นกในโพรงไม้, หน้า 70)

1.2 แรงบันดาลใจจากประสบการณ์ที่ผู้ประพันธ์อยู่ในเหตุการณ์นั้นโดยเข้าไปรู้เห็นเหตุการณ์จริงในฐานะผู้เฝ้ามองเหตุการณ์อันเป็นส่วนสำคัญในการจำลองเรื่อง พบจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ หมาป่า เกิดจากประสบการณ์ของผู้เขียนที่เกิดขึ้นจริง เป็นเรื่องราวของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเล็กๆ กับ “หมาป่า” ที่เป็นหมาป่าจริง ๆ ที่อาศัยอยู่ในป่า และ “หมาป่า” ซึ่งเป็น (นายทุน) ตัวอย่าง

“ข้าจะหาเงินมาให้เฝ้าแกเอง” มันยืนยันความตั้งใจเดิม แล้วก็ลาไป คิดถึงที่ปู่เคยบอกกับมัน... “ก่อนที่หมาในจะกินสัตว์

อะไร มันจะพากันวิ่งเป็นวงกลม เยี้ยวรอบเสียก่อน กลิ่นนั้นแรงมาก มันทำให้เหยื่อหนีไม่ได้ มันเข้าตามองไม่เห็น” บุญยังเดือดดาลเฝ้าแกแสงซากเสลดเสียงดังอย่างชัดใจ ก่อนที่จะหันไปพูดกับเมีย “น้ำหน้าอย่างมันจะเอาเงินที่ไหนมาทันไถ่ถอนให้เรา”

(หมาป่า, หน้า 53)

2. แรงบันดาลใจจากการสนทนาแลกเปลี่ยน หมายถึง การพบปะพูดคุยกันระหว่างผู้เขียนกับคนอื่นแล้วเกิดประกายความคิดขึ้นจนเป็นแรงผลักดันให้เขียนเรื่องสั้นนั้น ๆ ปรากฏจำนวน 1 เรื่อง คือ “เสียงแคน” ผู้เขียนได้รับแรงบันดาลใจจากบทสนทนาของชายหนุ่มชาวอีสานและเพื่อนของเขาที่สนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวชีวิตในการเดินทางสาเหตุของการพลัดถิ่นที่อยู่และเสียงแคนที่บ่งบอกถึงความแห้งแล้งและวิถีชีวิตของคนชาวอีสาน ตัวอย่าง

“เสียงแคนมันก็คือเสียงแคนนะแหละ...มันจะมีอะไร...ใช่ไหม...มันเป็นเสียงของความอดอยาก ทุกข์ยาก...
และไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าไร เสียงแคนมันก็ยังเป็นเสียงแคน... ชายหนุ่มร่ำพิงเบา ๆ หัวเราะแค้น ๆ ก่อนที่
จะเงยบั้นและเหม่อมองออกไปสู่ทุ่งกว้างสุดลูกหูลูกตา...”

(เสียงแคน, หน้า 62-63)

3. แรงบันดาลใจจากการสังเกตบริบทชีวิต หมายถึง แรงบันดาลใจที่ได้จากการสังเกตวิถีชีวิตของผู้คนใน
สังคม ปรากฏจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ บนราวแห่งความคับแค้น, หมาป่า

ตัวอย่างเรื่องสั้น “บนราวแห่งความคับแค้น” ผู้เขียนสังเกตเห็นปัญหาเกี่ยวกับชีวิตของผู้คน ที่เกิดขึ้น
ระหว่างการเดินทาง ความแห้งแล้งและความยากจนทำให้ดิ้นรนจนต้องโยกย้ายเดินทางไปทำงานต่างถิ่นโดยสื่อสาร
ผ่านชะตากรรมของตัวละคร ตัวอย่าง

“ย้ายไปทำไหมครับ...” ประโยคนั้นเขากลับมาขึ้นกับยายแก่ข้างขวามือที่นั่งทอดอาลัยตายอยากอยู่นั้น ขณะที่
คนข้าง ๆ นอนหลับกัน

หรือพยายามจะหลับตาลง สัมความทรมานทั้งหมดทั้งสิ้นเสียอย่างนั้นแหละ “ไปหาหลาน หลานมันไปก่อนหน้าแล้ว
ไปขายส้มตำอยู่หัวลำโพง”.....ยายบอก “ทำไมล่ะครับ”

“มันแล้ง บ่ได้ทำนา สามปีแล้ว พวกกันไปหมด บ้างก็ไปทางรถไฟ...” ยายพูดสีหน้าท้อแท้สิ้นหวังทำให้ชาย
หนุ่มหมดอารมณ์ที่จะพูดคุย ดูมันจะเต็มไปด้วยความหดหู่ใจ และความทุกข์ทรมานบนรถคันนี้ เขาคิดในใจ..ทหาร
หนุ่มที่โหนราวอยู่ข้าง ๆ เขา เขาไปข้างหน้าคนเดียว เมื่อรถเบรก เขาลืมตาสออยู่ครู่หนึ่ง ก่อนที่จะซบลงไปกับท่อน
แขน หลับตาใหม่เหมือนจะลืมทำยีนอันขมขื่นนั้นเสียให้เร็ว”

(บนราวแห่งความคับแค้น, หน้า 18)

เรื่องสั้น “หมาป่า” ผู้เขียนสังเกตเห็นปัญหาเกี่ยวกับชีวิตของผู้คน ที่เกิดขึ้นระหว่างชาวบ้านกับหมาป่าจริง
ๆ กับหมาป่าในเมืองอันส่งผลกระทบและเป็นปัญหาต่อการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน ตัวอย่าง

ถ้าแกสงขากเสลดเสียงดังอย่างชัดใจ ก่อนที่จะหันไปพูดกับเมีย “น้ำหน้ำมันจะไปเอาเงินที่โหนมาทันไถ่
ถอนให้เรา” รุ่งขึ้นอีกวันเขาเดินคุ่ม ๆ ไปทางหมู่บ้านชาวกระเหรี่ยงที่มี “สะหล่า” ทำป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนดอย
ด้วยเงินที่ได้จากการขายเนื้อแห้ง เขาบอกเมียว่า “ข้าจะไปหาปืนสักกระบอก” โดยไม่ฟังเสียงทัดทานห้ามปรามของ
เมียที่ว่า “ปืนแกปมันจะสู้อะไรกับฝูงหมาป่าได้ มันดุร้ายและมีมากมาย”

“ได้หรือไม่ได้ข้าก็ต้องสู้ เพื่อให้รู้ว่าข้าไม่ใช่คนที่ยอมแพ้ ถ้าเราไม่สู้กับมัน มันก็คงพากันมาขบกินควาย
ของเพื่อนเราอีก ข้าจะบอกทุกคน...เราจะต้องช่วยกันฆ่าหมาป่าให้หมดทุกตัว”

(หมาป่า, หน้า 53)

อัตลักษณ์ด้านการตั้งชื่อเรื่อง ปรากฏดังนี้

1. ตั้งชื่อจากเหตุการณ์สำคัญ หมายถึง การตั้งชื่อเรื่องสั้นโดยยึดเอาเหตุการณ์สำคัญที่มีผลต่อเรื่องมาก
ที่สุด มาประมวลเป็นชื่อเรื่อง

1.1 ตั้งชื่อจากเหตุการณ์สำคัญตอนจบเรื่อง หมายถึง การใช้ฉาก เหตุการณ์ตอนท้ายเรื่องหรือตอนจบ
เรื่องมาเป็นชื่อเรื่อง ปรากฏจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ เราจากกันและลืมสิ้นเสียตรงนี้, จงอยู่ในหัวใจของฉัน, เสียงเป่าเขา
ในยามเย็น, เสียงแคน, และบนราวแห่งความคับแค้น

“เสียงแคน” ในรวมเรื่องสั้น เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว ผู้เขียนใช้ เหตุการณ์ตอนท้ายที่สะท้อนให้เห็นชีวิตอันแร้งแค้นของชาวอีสานผู้ถือแคนสรุปเป็นชื่อเรื่อง ตัวอย่าง

“เสียงแคนมันก็คือเสียงแคนนะแหละ...มันจะมีอะไร...ใช่ไหม...มันเป็นเสียงของความอดอยาก ทุกข์ยาก... และไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าไร เสียงแคนมันก็ยังเป็นเสียงแคน...” ชายหนุ่ม รำพึงเบา ๆ หัวเราะแค้น ๆ ก่อนที่จะเจียบงันและเหม่อมองออกไปสู่ทุ่งกว้างสุดลูกหูลูกตา...”

(เสียงแคน, หน้า 62-63)

เรื่องสั้น “บนราวแห่งความคับแค้น” ผู้เขียนนำเสนอการให้บริการสาธารณสุขูปโภคพื้นฐานที่เอาเปรียบประชาชนผู้ใช้บริการ ในที่นี้คือรถเมล์ที่แน่นขนัด มีทั้งคนนั่งและคนยืนเต็มพื้นที่ เบาะที่นั่งซึ่งนั่งได้ 6 คน กลับถูกปรับให้นั่งเบียดกันไปถึง 7 คน อากาศในรถร้อนอบอ้าวไม่มีพัดลม คนขับรถขับเร็วจนน่ากลัวอันตราย กระเป๋ารถเมล์ไร้มารยาท ผู้โดยสารจ่ายออมและอดทนต่อภาวะเหล่านี้เพราะไม่มีทางเลือกอื่น จากภาพ เสนอระดับพื้นผิวเช่นนี้ อาจตีความหมายในระดับลึกได้ว่าผู้เขียนใช้ “รถประจำทาง” เป็น ภาพสัญลักษณ์ของประเทศไทยที่กำลังเดินไปข้างหน้า คนขับรถเมล์เปรียบเสมือนหัวหน้ารัฐบาล และกระเป๋ารถเมล์เป็นเสมือนเจ้าหน้าที่รัฐ ส่วนผู้โดยสารเปรียบเสมือนประชาชน ชาวไทยทั้งหมดที่ต้องยอมจำนนต่ออำนาจรัฐบาลเผด็จการในระบอบประชาธิปไตยไทย ตลอดมาหลายยุคหลายสมัย พวกเขาจึงไม่มีสิทธิ์ไม่มีเสียง และไม่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประเทศตามระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง ตัวอย่าง

“ดูเหมือนว่า... ตลอดระยะเวลายาวนานที่ผ่านมา...ไม่เฉพาะแต่รถโดยสารคันนี้เท่านั้นหรอก รถก็คันแล้วนะที่ผู้โดยสารทั้งหลายเต็มไปด้วยความทุกข์ทรมานทั้งกายและใจ และอดทนกันมา อดทนกันมาอย่างที่มีมนุษยธรรมตา ๆ ที่รู้ร้อนรู้หนาว ไม่น่าจะอดทนกันได้...”

(บนราวแห่งความคับแค้น, หน้า 20)

2. ตั้งชื่อจากแก่นเรื่อง หมายถึงการกำหนดชื่อเรื่องจากสาระสำคัญของเรื่องที่คุณเขียนต้องการนำเสนอต่อผู้อ่านโดยปกติการตั้งชื่อเรื่องด้วยการยึดแก่นเรื่องนี้มักไม่ปรากฏข้อความหรือชื่อนั้นโดยตรงหากแต่เป็นถ้อยคำสรุปที่สามารถคาดเดาหรือคิดขยายความไปถึงรายละเอียดของเรื่องโดยรวมได้ ปรากฏจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว ตัวอย่าง

“ขอแนะนำเรื่องลัทธิการเมืองมาสอนมาพูด ขอขบขยงส่งเสริมเด็ก ให้กระด้างกระเดื่อง เป็นนักปลุกกระดม และนำเพลงเพื่อชีวิตมาร้อง” และยังเป็นพวก “ชิมเซา เข้ากับใครไม่ได้ ขอขบขยงคนเดียว เจ้าความคิด ขออ่านหนังสือ หมกมุ่นกับตนเอง และชอบเล่นดนตรี เหม่อลอยบางครั้ง แต่บางคนก็ชอบถกเถียงรุนแรง”

(เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว, หน้า 100)

พิบูลศักดิ์ ละครพล ตั้งชื่อเรื่องสั้นว่า “เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว” เพื่อชี้ให้เห็นว่า สังคมไทยเป็นประชาธิปไตย ไม่ใช่เผด็จการ จึงไม่ควรมีผู้มีอำนาจเหนือกฎหมายในการ ละเมิดสิทธิ เสรีภาพของบุคคล ทำให้เกิดความไม่เสมอภาค ไม่เป็นธรรม และเห็นว่าสังคม ไม่ควรถูกครอบงำด้วยความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว การมีความคิดที่แตกต่าง กันเป็นสิ่งแสดงความเป็นสังคมประชาธิปไตยที่แท้จริง

3. ตั้งชื่อจากพฤติกรรมของตัวละคร หมายถึง การกำหนดชื่อเรื่องโดยยึดเอาบทบาทหรือการ แสดงพฤติกรรมของตัวละครเป็นหลัก ปรากฏจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ หมาป่า แสดงให้เห็นถึงชื่อเรื่องที่บอกถึง ความหมายของโดยตรงและโดยนัย ตัวอย่าง

“...คิดถึงที่ปู่เคยบอกกับมัน... “ก่อนที่หมาในจะกินสัตว์อะไร มันจะพากันวิ่งเป็นวงกลม เยี้ยวรอบเสียก่อน กลิ่นนั้นแรงมาก มันทำให้เหยื่อหนีไม่ได้ มันเข้าตามองไม่เห็น” บุญยังเดือดดาลเถ่าแก่สงขลาเสลดเสียงดังอย่างชัดใจ ก่อนที่จะหันไปพูดกับเมีย “น้ำหน่าอย่างมันจะเอาเงินที่ไหนมาทันเถื่ออนให้เรา”

(รวมเรื่องสั้นเมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว, เรื่องที่ 3 หมาป่า หน้า 53)

อัตลักษณ์ด้านการสร้างแก่นเรื่อง แก่นเรื่องเป็นสาระสำคัญของเรื่องซึ่งผู้ประพันธ์ต้องการสื่อสารกับผู้อ่าน มีลักษณะเป็นความจริงของชีวิตด้านใดด้านหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความหยั่งรู้ เข้าใจและได้แกงคิด ดังนี้

1. แก่นเรื่องแสดงภาพและเหตุการณ์ หมายถึง แก่นเรื่องที่มีผู้เขียนมุ่งแสดงภาพบางอย่างหรือเหตุการณ์ บางช่วงตอนของชีวิตตัวละคร ปรากฏจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ หมาป่า แสดงให้เห็นความโกรธผ่านเหตุการณ์และพฤติกรรมตัวละคร ตัวอย่าง

“ข้าจะหาเงินมาให้เถ่าแก่เอง” มันยืนยันความตั้งใจเดิม แล้วก็ลาไป คิดถึงที่ปู่เคยบอกกับมัน... “ก่อนที่หมาในจะกินสัตว์อะไร มันจะพากันวิ่งเป็นวงกลม เยี้ยวรอบเสียก่อน กลิ่นมันแรงมาก มันทำให้เหยื่อหนีไม่ได้ มันเข้าตามองไม่เห็น” บุญยังกัดกรามไปตลอดทาง

“ข้าจะไม่ยอมตกอยู่ในวงล้อมของเถื่อหรือ” บุญยังเดือดดาล

(หมาป่า, หน้า 53)

2. แก่นเรื่องแสดงพฤติกรรม หมายถึง แก่นเรื่องที่มีผู้แต่งมุ่งเสนอพฤติกรรมบางอย่างหรือบางแง่มุมของตัวละครเป็นสำคัญ ปรากฏจำนวน 1 เรื่อง นำเสนอตัวอย่าง ดังนี้

2.1 แก่นเรื่องที่แสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับความโกรธ ตัวละครแสดงอารมณ์โมโหโกรธเกรี้ยวจนเกิดเรื่องราวที่ร้ายแรงลูกตามมาปรากฏจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ หมาป่า

เรื่องสั้น “หมาป่า” แสดงให้เห็นอารมณ์โกรธแค้นของตัวละครอย่าง “บุญยัง” อันเกิดจากการที่บุญยังเขาไปขอความเห็นใจจากเถ่าแก่ แต่ต้นถูกเถ่าแก่และภรรยาของเถ่าแก่ พูตจาหวาดล้อมให้ขายที่ทำกินให้ตน ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจกระทำความรุนแรง ตัวอย่าง

“เขาคุ่มเดินไปทางหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงที่มี “สะหล่า” ทำป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนดอย ด้วยเงิน ที่ได้จากการขายเนื้อแห้ง เขาบอกเมียว่า “ข้าจะไปหาป็นสักกระบอก” โดยไม่ฟังเสียงทัดทานห้ามปรามของเมียที่ว่า “ป็นแก๊ป มันจะสู้อะไรกับฝูงหมาป่าได้ มันดุร้ายและมีมากมาย”

“ได้หรือไม่ได้ข้าก็ต้องสู้ เพื่อให้รู้ว่าข้าไม่ใช่คนที่ยอมแพ้ ถ้าเราไม่สู้กับมัน มันก็คงพากันมาขบกินควายของเพื่อนเราอีก ข้าจะบอกทุกคน...เราจะต้องช่วยกันฆ่าหมาป่าให้หมดทุกตัว”

(หมาป่า, หน้า 53)

อัตลักษณ์ด้านการสร้างโครงเรื่อง ผู้วิจัยได้จำแนกโครงเรื่องโดยยึดประเภท “ความขัดแย้ง” เป็นหลัก วิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ความขัดแย้งกับตัวเอง หมายถึง ความอึดอัด อึดอั้นตันใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ตัวละครจะต้องตัดสินใจเลือกหรือหาทางออกแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง พบจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว ซึ่งเนื้อหาแสดงให้เห็นความขัดแย้งภายในตัวละครที่เกิดความท้อแท้และสับสนและหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตัวอย่าง

“เหลือเราคนเดียวแล้วสินะ...” เขาพูดระทดท้อกับตัวเอง “ต่อไปนี่พวกมันจะเล่นงานฉันในรูปแบบไหนอีกนะ...” เขาสงสัยแต่ก็พยายามยัดดอกขึ้นยอดใจชมความรู้สึกหวาดหวั่นทั้งหมดให้หายจากจิตใจ “ต้องต่อสู้ ๆ” เขาร้องผีนึกกำลังใจมั่นและคิด ไม่มีอะไรที่เราได้มาโดยไม่เจ็บไม่ปวดหรอก...เขาจะหลบหนีเอาตัวรอดไปเฉย ๆ นั้น ไม่ใช่วิธีแก้ปัญหาที่ถูกต้อง...”

(เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว หน้า 102-103)

อัตลักษณ์ด้านการสร้างฉาก บรรยากาศ วิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ฉากที่เป็นสภาพวิถีชีวิต หมายถึง สภาพแวดล้อมหรือแบบแผนในการดำเนินชีวิตของผู้คน ในสังคมอาจเกี่ยวข้องกับอาชีพ การทำมาหากิน บุคลิกลักษณะนิสัยใจคอของตัวละคร ปรากฏจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ นกในโพรงไม้ : ตอนลมแล้ง,ท้องฟ้ากับแผ่นดิน

“นกในโพรงไม้ : ตอนลมแล้ง” ในรวมเรื่องเมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว ผู้เขียนแสดงให้เห็นฉากซึ่งเป็นการดำเนินชีวิตตัวละคร ที่เป็น ชาวบ้าน ที่กำลังเรียงแถวรับเงินจากการเอาใบยาสูบมาขายให้กับเจ้าแก้ว ตัวอย่าง

“หนึ่งบาทสี่สิบสตางค์..สองบาท..หนึ่งบาทสามสิบสตางค์..” เสียงเสมียนซึ่งย้ายออกเสมียนบัญชีจรรยาตามที่ตั้งได้เสียงดัง “เอาในเสร็จมารับเงิน...มาทีระคนเรียงแถวกันให้ดี ๆ...” เสียงเจ้าแก้วซึ่งนั่งอยู่กับพวกเสมียนในคอกเล็ก ๆ ซึ่งเปิดเป็นช่องสำหรับติดต่อกับชาวไร่ ร้องบอกพวกชาวบ้าน ซึ่งนั่งจับเจ้าแก้วกันอยู่ใต้เพิงหยาบ ๆ ซึ่งสร้างไว้ที่ใกล้ ๆ คอกเสมียนและตาซังยา บางคนก็นั่งกิน “ข้าวหอมเส้น”

“แกงอ่อม” และน้ำพริกหนุ่มจากพวกแม่ค้า ที่เพิงใกล้ ๆ เตาอบก็กระวีระวาดวงถ้วยวางซ้อนรับควักหากระดาษที่ได้รับจากพวกเสมียนในคราวแรก ในนั้นจดบันทึกน้ำหนักยาที่ซึ้งได้ และตีเป็นเงินไว้เรียบร้อยแล้ว ต่างมุ่งไปเข้าแถวกันที่ช่องตรงหน้าคอกเสมียน คนแล้วคนเล่า ที่รับเงินออกมา คนที่ได้มากน้อยก็ยิ้มแยมแจ่มใสคนที่ได้น้อยก็นำมู๋เดินจากคอกมา...บางคนก็เพ็งซันเกวียนมาถึงและช่วยกันกับญาติ ๆ หรือเพื่อนบ้านขนยาลงจากเกวียนเอาใส่แคร่และช่วยกันหามไปที่ตาซัง และรอคอยคำขานบอกน้ำหนักด้วยความระทึกใจ”

(นกในโพรงไม้ : ตอนที่ ลมแล้ง, หน้า 74)

“ท้องฟ้าและแผ่นดิน” ในรวมเรื่องเมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว ผู้เขียนแสดงให้เห็นฉากซึ่งเป็นการดำเนินชีวิตตัวละครของจันทร์เต็มดวงสาวชาวบ้านที่ตายทั้งกลม เพราะไป “สุขลา” ทันแต่ไม่มีหมอจะรักษา (สุขลาในที่นี้ แปลว่า อนามัย) ตัวอย่าง

“มันเป็นยามเย็นของฤดูฝนที่แสนสวยสดงดงามว่ากันว่าเป็นที่น่าประทับใจของกวีเดือนพฤษภาคมที่นกสีเหลืองร้องตามราวป่าใบไม้ผลัดใบผลิบเป็นสีเขียวโพลสว้างใสวกกับแดดจ้านหลังเขาทุ่งหญ้าเขียวสด ดูเยือกเย็นและอ่อนหวานมีความหมายและให้ความหวังแต่จันทร์เต็มก็ตายเสียแล้วทั้งกลม ณ ที่สถานอนามัยไร้หมอแห่งนั้นเองผดุง

ครรภอีกคนนั้นก็ไม่วางใจเหมือนว่าจะไปวิ่งเต้นขอย้ายที่จังหวัดเพื่อจะหนีห่างร้างไกลไปจากหมู่บ้านชนบทอันแสนกันดารแห่งนั้น”

(ท้องฟ้าและแผ่นดิน, หน้า 86)

อัตลักษณ์ด้านการส่งผลกระทบ วิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. ผลกระทบต่อปัจเจกบุคคล ผลกระทบต่อปัจเจกบุคคลหมายถึงเรื่องสั้นที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตส่วนตัว ซึ่งนำเสนอ ผ่านบทบาทของ ตัวละคร พบจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ เราจากกันและลืมนั่นเสียตรงนี้

“เราจากกันและลืมนั่นเสียตรงนี้” ในรวมเรื่องสั้นเมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว นำเสนอเรื่องราวความคิด คำนิ้งของครูสาวเขาที่สะท้อนความรู้สึกเจ็บแค้นของกลุ่มปัญญาชนที่ถูก “บีบ” ในยุคปฏิรูป ตัวอย่าง

“เมื่อคืนนี้เอง ยามดึกที่พะจะมุเร่งรีบมาบอกข่าวหน้าตาตื่น เมื่อพวกนั้นผ่านป่าเมียงมาแล้ว เขาก็รีบลัดทางมาบอก ก่อนที่พวกมันจะมาถึงหมู่บ้านในตอนเช้านั้นดิไม่ตกใจอะไร “แล้วเราจงโชคดี” เขากล่าวอย่างมั่นใจ และก็จากเธอไป จากไปพร้อมกับม้าสีหม่นตัวหนึ่งที่เธอหาให้ ก่อนที่พระอาทิตย์จะขึ้นจับขอบฟ้า และการล่าจะเป็นไปอย่างง่ายดายเวลาผ่านไปเนิ่นนานแล้ว แต่เธอก็ยังรู้สึกเหมือนว่าเสียงม้าที่เขาขี่เข้าไปบนดินดังกุกกักนั้นผ่านไปเมื่อครู่นี้เองตามทางเดินชั้นเปลี่ยว และเยือกเย็นบนแบกูเขาแลหวนไปในกลุ่มหมอก

“จงอยู่ในหัวใจของฉันทุกสิ่งทุกอย่าง...” เธอพิมพ์ และเริ่มร้องไห้”

(เราจากกันและลืมนั่นเสียตรงนี้, หน้า 29-30)

สรุปผลการวิจัย

การสร้างสรรคอัตลักษณ์ของตัวละครในรวมเรื่องสั้น “เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว” ของ “พิบูลศักดิ์ ละครพล” ที่นำมาศึกษาจำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ บนราวแห่งความคับแค้น, เราจากกันและลืมนั่นเสียตรงนี้, หมาป่า, เสียงแคน, นกโนโพรงไม้, ท้องฟ้าและแผ่นดิน, เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว

ผู้วิจัยได้ศึกษาอัตลักษณ์การสร้างสรรคตัวละครในรวมเรื่องสั้น “เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว” ของ “พิบูลศักดิ์ ละครพล” ที่นำมาศึกษาทั้งหมด 7 เรื่อง ผู้วิจัยพบการสร้างสรรคอัตลักษณ์ของตัวละครในรวมเรื่องสั้น “เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว” ของ “พิบูลศักดิ์ ละครพล” พบอัตลักษณ์ที่ปรากฏจำนวน 6 อัตลักษณ์ จากทั้งหมด 7 เรื่อง เรียกลำดับจากอัตลักษณ์ที่พบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้

อัตลักษณ์ด้านการตั้งชื่อเรื่อง พบ 3 อัตลักษณ์ ดังนี้ ตั้งชื่อเรื่อง จากเหตุการณ์สำคัญ พบใน 4 เรื่อง, ตั้งชื่อเรื่อง จากพฤติกรรมของตัวละคร พบใน 1 เรื่อง และ ตั้งชื่อเรื่องจากแก่นเรื่อง พบใน 1 เรื่อง

อัตลักษณ์ด้านแรงบันดาลใจ พบ 3 อัตลักษณ์ ในเรื่องสั้น 5 เรื่อง ดังนี้ แรงบันดาลใจ จากประสบการณ์ตรง พบใน 2 เรื่อง, แรงบันดาลใจ จากการสังเกตบริบทชีวิต พบใน 2 เรื่อง และแรงบันดาลใจ จากการสนทนาแลกเปลี่ยน พบใน 1 เรื่อง

อัตลักษณ์ด้านการสร้างแก่นเรื่อง พบ 3 อัตลักษณ์ ในเรื่องสั้น 3 เรื่อง ดังนี้ แก่นเรื่องแสดงภาพและเหตุการณ์ พบ 1 เรื่อง, แก่นเรื่องแสดงพฤติกรรม พบ 1 เรื่อง และแก่นเรื่องแสดงอารมณ์ พบ 1 เรื่อง

อัตลักษณ์การสร้างฉากบรรยากาศ พบ 1 อัตลักษณ์ คือ สร้างฉากบรรยากาศจากสภาพวิถีชีวิต พบ 2 เรื่อง

อัตลักษณ์ด้านการสร้างโครงเรื่อง พบ 1 อัตลักษณ์ คือ สร้างโครงเรื่อง ขัดแย้งกับตัวเอง พบ 1 เรื่อง

อัตลักษณ์ด้านการส่งผลกระทบ พบ 1 อัตลักษณ์ คือ ส่งผลกระทบต่อปัจเจกบุคคล พบ 1 เรื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การศึกษาองค์ประกอบของการสร้างอัตลักษณ์โดยรวมเรื่องสั้น “เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว” ของ “พิบูลศักดิ์ ละครพล” สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุทัศน์ วงศ์กระบอกถาวร ที่วิเคราะห์อัตลักษณ์การสร้างสรรคตัวละครในวรรณกรรมเรื่องสั้นของทัศนาวดี ในด้านกลวิธีการสร้างตัวละคร การนำเสนอ และแรงจูงใจในการแสดงบทบาทของตัวละคร ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ รวมเรื่องสั้นของทัศนาวดี 7 ชุด จำนวน 63 เรื่อง ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวละครที่ผู้เขียนสร้างสรรค์ขึ้นมี 4 ลักษณะ ได้แก่ ตัวละครที่มีพฤติกรรมดี, ตัวละครเปลี่ยนพฤติกรรมจากดีเป็นร้าย, ตัวละครที่มีพฤติกรรมร้าย, ตัวละครเปลี่ยนพฤติกรรมจากร้ายเป็นดี ตัวละครในเรื่องสั้นสร้างจากจินตนาการ, ข้อเท็จจริง, ข่าวเหตุการณ์ ผู้เขียนนำเสนอตัวละครโดยตรงและโดยอ้อม และบทบาทของตัวละครเกิดจากแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของชุดินันท์ เปรมโยธิน และเมธาวิ โลหิตไทย (2562) การศึกษาองค์ประกอบของการสร้างอัตลักษณ์โดยรวมเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ “ขุนทองเจ้าจะกลับเมื่อฟ้าสว่าง” ของ “อัศศิริ ธรรมโชติ” พบว่า ด้านอัตลักษณ์ที่เป็นตัวบท สามารถจำแนกอัตลักษณ์ออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่อง, การสร้างโครงเรื่อง, การสร้างตัวละคร, การสร้างฉากและบรรยากาศ, กลวิธีการนำเสนอ และกลวิธีการดำเนินเรื่อง อัตลักษณ์ที่เป็นบริบท ปรากฏ 1 ด้าน คือ ด้านส่งผลกระทบ นอกจากนี้จากการศึกษาปรกรณ์หลาบนอก และคณะ (2562) ที่ศึกษาวัลลีลาในความเรียงของ “พิบูลศักดิ์ ละครพล” พบวัลลีลาในความเรียงของ “พิบูลศักดิ์ ละครพล” 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านเสียงของคำ 2. ด้านลีลาการใช้คำ 3. ด้านการใช้ภาพพจน์ และ 4. ด้านการใช้โวหาร

“เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว” เป็นรวมเรื่องสั้น ที่ผู้เขียนรวมเรื่องที่มีเนื้อหาสาระเดียวกันหรือใกล้เคียงกันมารวมไว้เป็นสัดส่วน อัตลักษณ์ของตัวละครในแต่ละเรื่องและผู้เขียนนำเสนอสะท้อน ภาพแนวคิด มุมมองทางการเมือง ความอดอยากยากเข็ญ และการเอาเปรียบของคนบางกลุ่ม จุดเด่นของการสร้างตัวละครในเรื่องอีกประการหนึ่ง คือ รูปแบบการนำเสนอความคิด ความรู้สึกผ่านตัวละครสามารถชี้นำความคิดได้โดยไม่ทำให้เรื่องกลายเป็นบทความ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาองค์ประกอบของการสร้างอัตลักษณ์โดยรวมเรื่องสั้น “เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว” ของ “พิบูลศักดิ์ ละครพล” ควรมีการศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์ในวรรณกรรมเรื่องสั้นเล่มอื่นด้วย เพื่อแสดงให้เห็นการใช้กลวิธีการสร้างสรรคอัตลักษณ์ของตัวละครที่แตกต่าง

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบของการสร้างอัตลักษณ์โดยรวมเรื่องสั้น “เมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว” ของ “พิบูลศักดิ์ ละครพล” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาความช่วยเหลือแนะนำให้คำปรึกษาตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องเพื่อนำไปพัฒนาให้ดีขึ้น จากผู้มีพระคุณหลายท่าน จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตถิ่นเชิงสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่”
วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ณ วิทยาลัยสงฆ์สาปูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ไปได้ด้วยดี คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ รศ.ดร.เชษฐา จักรไชย ผศ.ดร.ปฏิพันธ์ อุทยานกุล และผศ.ดร.สุทัศน์ วงศ์กระบอกถาวร ที่ได้สละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งในการชี้แนะ และให้คำปรึกษาด้วยความเมตตาอย่างดีมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2535). **วรรณคดีวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชุตินันท์ เปรมโยธิน และเมธาวี โลหิตไทย. (2562). **การศึกษาองค์ประกอบของกาสร่างอัตลักษณ์ในรวมเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ “ขุนทองเจ้าจะกลับเมื่อฟ้าสว่าง” ของ “อัศศิริ ธรรมโชติ”**. คุรุศาสตร์บัณฑิต. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ต๋อย ชุมสาย. (2516). **วรรณกรรมพินิจเชิงจิตวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2539). **วรรณกรรมวิจารณ์**. ปทุมธานี : นาค.
- ปกรณ หลางนอก, อนิวัฒน์ เมฆมาลี, ปพิชญา พรหมกันธา และพัชรัตน์ พาป้อ. (2562). **วิจัยลีลาในความเรียงของ “พิบูลศักดิ์ ละครพล”**. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ พะเยาวิจัย 9 วันที่ 23-24 มกราคม 2563, มหาวิทยาลัยพะเยา.น. 1262-1275.
- ประคอง เจริญจิตรกรรม. (2551). **หลักการเขียนวิจารณ์วรรณกรรม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เปลื้อง ณ นคร. (2535). **ศิลปะแห่งการประพันธ์**. กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง.
- พิบูลศักดิ์ ละครพล. (2521). **รวมเรื่องสั้นเมืองไทยไม่ใช่ของคุณคนเดียว**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุ่มฝัน
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2538). **ภาษาไทย 1**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุวพาส์ (ประทีปปะเสน) ชัยศิลป์วัฒนา. (2544). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณคดี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชิตา พุกษารัตน์. (2540). **โวหารรักในเพลงกล่อมเด็กที่พบในจังหวัดนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วันทนา มาศวรรณ. (2558). **เรื่องสั้น [Online]**. เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/561152> [2560, มิถุนายน 3]
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2543). (พิมพ์ครั้งที่ 4). **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์จำกัด.
- สุทัศน์ วงศ์กระบอกถาวร และวรวรรณ ศรียาภัย. (2560). **อัตลักษณ์การสร้างสรรค์ตัวละครในวรรณกรรมเรื่องสั้นของทัศนาวดี**. **วารสารช่อพะยอม**. 28(1), 39-44.